

Lp. eksaminand
Kui olete oma töö lõpetanud, siis palume vastata järgmistele küsimustele.

1. Miks valisite geograafia riigieksami?

- a) _____
b) _____
c) _____

2. Kuidas hindate gümnaasiumis õpitud geograafiaalaseid teadmisi ja oskusi?

- ☐ väga vajalikud
☐ vajalikud
☐ pigem vajalikud
☐ mitte eriti vajalikud
☐ üldse mitte vajalikud

3. Kas gümnaasiumi geograafia oli Teie jaoks

- ☐ väga kerge
☐ kerge
☐ pigem kerge
☐ pigem raske
☐ raske

4. Kui kaua valmistusite eksamiks?

- ☐ üldse ei valmistunud
☐ 1-2 päeva
☐ 1 nädala
☐ 1-2 nädalat
☐ kauem

5. Kas käisite eksamiks valmistumisel

- ☐ ettevalmistuskursustel
☐ konsultatsioonides
☐ lisatundides
☐ muu

6. Kas eksam oli Teie arvates

- ☐ väga kerge
☐ kerge
☐ paraja raskusega
☐ raske
☐ väga raske

7. Millise eksamitulemuse loodate saada?

- ☐ 0 - 20 punkti
☐ 21 – 40 punkti
☐ 41 – 60 punkti
☐ 61 – 80 punkti
☐ 81 – 100 punkti

8. Kui palju kulus Teil aega eksamitöö kirjutamiseks?

- ☐ alla tunni
☐ alla kahe tunni
☐ alla kolme tunni
☐ oleksin vajanud rohkem aega

9. Olen

- ☐ neiu
☐ noormees

10. 2006. a. lõpetasin

- ☐ 10. klassi
☐ 11. klassi
☐ 12. klassi

Täname! Eksamikomisjon

EKSAMITÖÖ KOOD					

GEOGRAAFIA RIIGIEKSAM

29. MAI 2006

MEELESPEA

- Veenduge, et Teie eksamitöö on komplektne, koosneb 16 leheküljest, millel on 34 ülesannet. Juhul, kui Teile on sattunud praakeksemplar, pöörduge eksamikomisjoni poole.
- Enne kui hakkate eksamitööd lahendama, lugege ja mõelge küsimuste tekst hoolega läbi. Oma vastused pange kirja lühidalt ja selgelt.
- Eksamitöö kirjutage sinise või musta tindi- või pastapliiatsiga. Hariliku pliiatsiga vastuste kirjutamine ei ole lubatud.
- Juhul, kui soovite teha parandusi, siis tõmmake sellele osale vastusest kriips peale, mille hindamist Te ei soovi. Paranduste tegemisel ei ole lubatud vastust üle kirjutada ega korrektorit kasutada.
- Mustandipaber on lisatud töö lõppu.
- Küsimuste juures olevad ruudud täidab hindaja.
- Kui riigieksami hindamiskomisjon tuvastab kõrvalise abi kasutamise või mahakirjutamise riigieksamitöö kirjutamisel, loetakse riigieksam mittesooritatuks ning riigieksamitunnistusele märgitakse tulemuseks 0 punkti.
- Mõelge rahulikult, ärge kiirustage - aega on 180 minutit.

Soovime edu!
Eksamikomisjon

1. Kaardil on kujutatud ühe majandusorganisatsiooni liikmesriigid. Millise organisatsiooniga on tegemist? Õige vastus tähistage **X**-ga.

☐ Maailmapank

☐ NAFTA

☐ EL

☐ OPEC

☐ WTO

1 p1

Miks on see organisatsioon väga mõjuvõimas?

1 p2

2. Millised järgmistest näitajatest iseloomustavad riigi globaliseerumist? Tähistage kolm õiget vastust **X**-ga.

- ☐ riigi osalemine rahvusvahelistes organisatsioonides
- ☐ SKT ühe elaniku kohta
- ☐ teenindava sektori osatähtsus riigi tööhõives
- ☐ linnarahvastiku osatähtsus riigi elanikkonnas
- ☐ Interneti kasutajate arv
- ☐ välisinvesteeringute maht

3 p3

3. Miks on globaliseerumisvastased meeleolud tekkinud majanduslikult kõrgelt arenenud riikides?

1)

2)

2 p4

4. Millise näitaja alusel on riigid reastatud? Õige vastus tähistage **X**-ga.

1. Norra0,944

2. Island0,942

3. Rootsi0,941

4. Austraalia0,939

5. Holland0,938

6. Belgia0,937

7. USA0,937

8. Kanada0,937

9. Jaapan0,932

10. Šveits0,932

☐ SKT

☐ sündimus

☐ imikusuremus

☐ inimarengu indeks

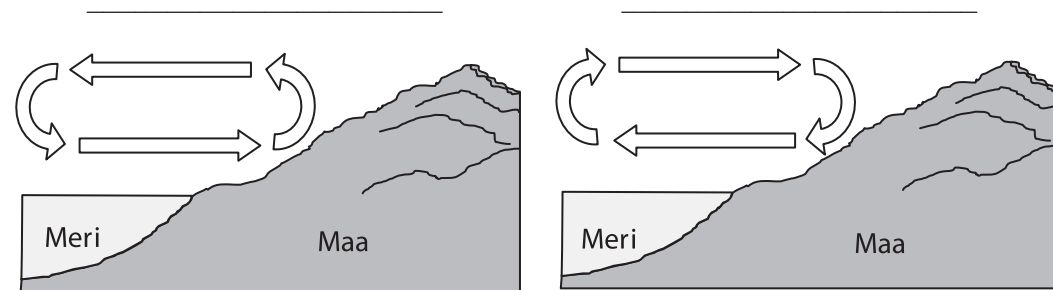
☐ hõive põllumajanduses

1 p5

RIIKLIK EKSAMI- JA KVALIFIKATSIOONIKESKUS
RIIGIEKSAM GEOGRAAFIA 2006

32. *Paljudel rannikualadel muudab tuul ööpäeva jooksul suunda ja puhub kord maalt, kord merelt. Selline rannikutuul tekib maismaa ja mere erineva soojenemise ja jahtumise tõttu ning seda nimetatakse briisiks.*

Kirjutage joonistele, kumb kujutab briisi päeval, kumb öösel.

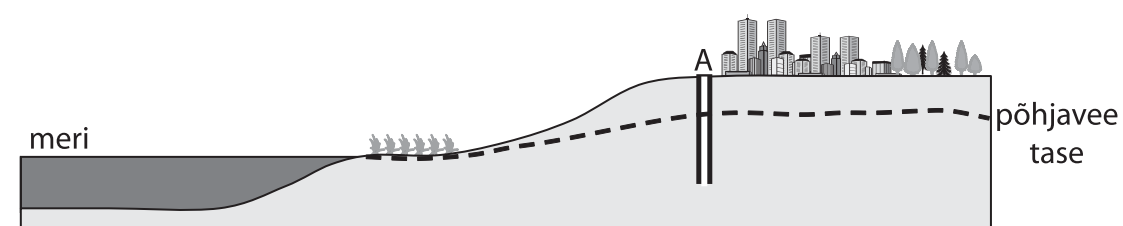

Põhjendage oma vastust.

33. 16. veebruaril 2005. a. jõustus Kyoto protokoll, mis näeb ette vähendada süsihappegaasi paiskamist atmosfääri.

Miks oli sellise leppe sõlmimine vajalik?

34. Millised tagajärjed võivad ilmned, kui kaevust **A** linna tarbeks intensiivselt vett välja pumbata? Tähistage kolm tõest väidet **X**-ga.

- ☐ Kaevu A ümbrus võib soostuda.
- ☐ Põhjavee tase võib tõusta.
- ☐ Kivimid kaevu ümbruses võivad karstuda, kui neist vesi välja pumbatakse.
- ☐ Põhjavesi võib muutuda soolakaks.
- ☐ Põhjavee liikumise suund võib muutuda.
- ☐ Võib esineda maapinna vajumisi.

1 p 68

2p 69

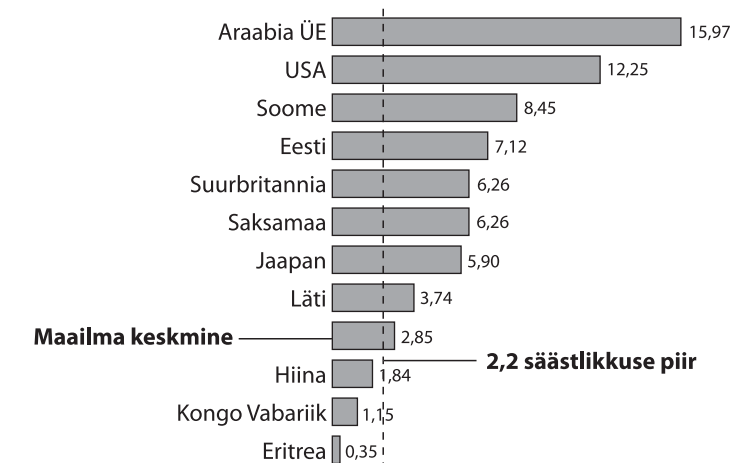
1 p | 70

3p	71
----	----

RIIKLIIK EKSAMI- JA KVALIFIKATSIOONIKESKUS

RIIGIEKSAM GEOGRAAFIA 2006

5. Keskkonnateadlased on kasutusele võtnud „ökoloogilise jalajälje“ mõiste. Selle näitaja arvutamisel arvestatakse rahvaarvu, loodusvarade (näiteks energiavarad, puhas vesi, mets, kalavarud jne) kasutamist, asulate ja teedevõrguga kaetud territooriumi suurust, süsinikdioksiidi väljalaset jms. Teadlased on välja arvutanud, et iga Eesti elanik kasutab tänapäeval enda tarbeks loodusvarasid umbes 7,12 ha suuruselt maalapilt, mis ongi Eesti ökoloogilise jalajälje suuruseks. Kui korrutada ühe Eesti elaniku poolt kasutatav maapinna osa (7,12 ha) Eesti elanike arvuga, saame arvu, mis tunduvalt ületab Eesti pindala. Säästlikkuse piiriks, mille korral loodus suudab inimtegevust tasakaalustada, loetakse 2,2 ha inimese kohta.

Miks on erinevate riikide *ökoloogiline jalajälg* erineva suurusega?

Lähtudes maailma keskmisest näitajast, tehke järeldus ökoloogilisest tasakaalust Maal.

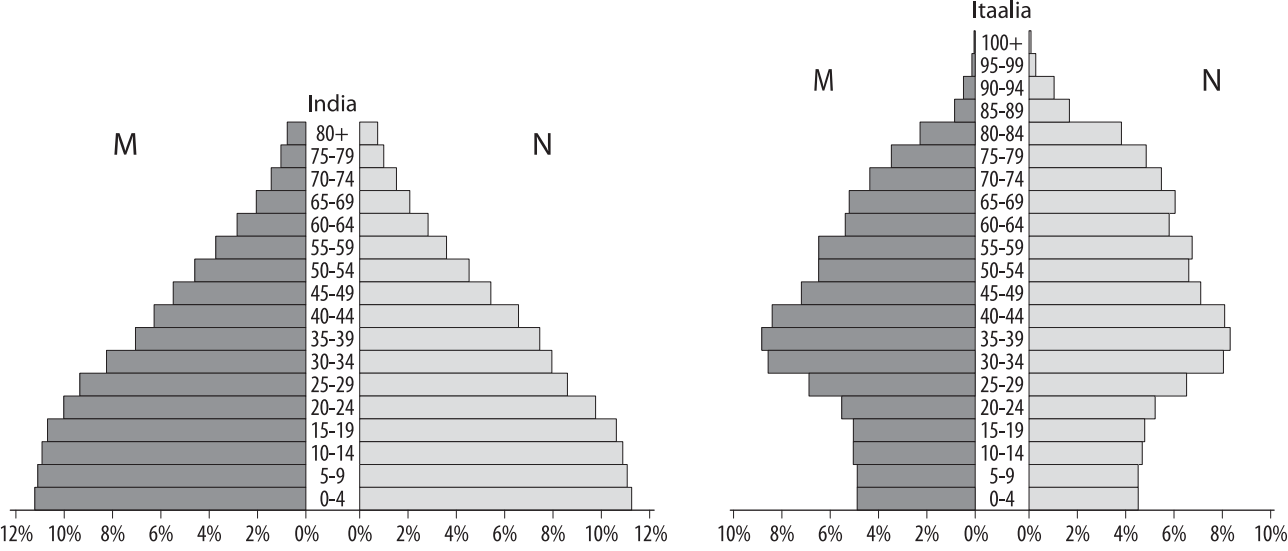
Tooge kaks näidet selle kohta, kuidas saate Teie oma *ökoloogilist jalajälge* vähendada.

- 1) _____
- 2) _____
- 1 p

6. Millise usundi peamine levikuala on märgitud kaardile? Õige vastus tähistage **X**-ga.

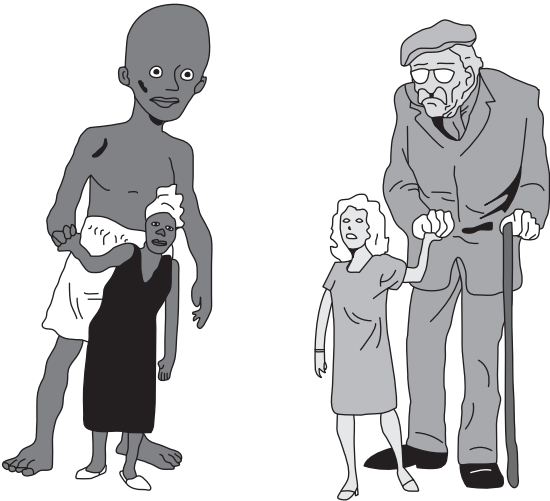
7. Võrrelge rahvastikupüramiidide põhjal India ja Itaalia rahvastiku soolis- vanuselist struktuuri.

INDIA	ITAALIA
1.	1.
2.	2.
3.	3.

3 p 10

8. Selgitage pildi abil arenenud ja arengumaa sotsiaalhoolekande tegevussuundade erinevust, sõltuvalt rahvastiku vanuselisest koosseisust.

Arenenud maades: _____

Arengumaades: _____

2 p 11

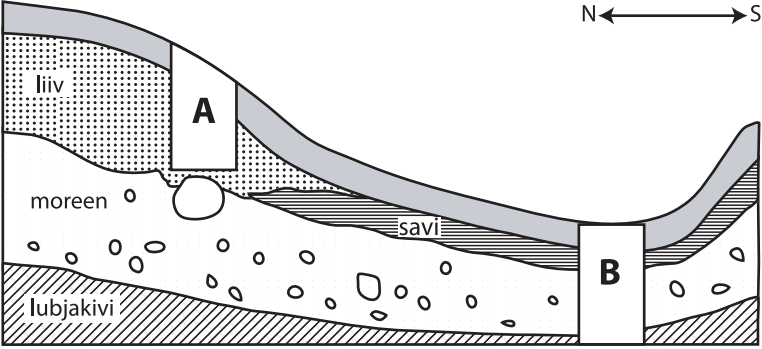
2 p 12

28. Võrrelge joonise abil mulda kohtades A ja B. Vastusena märkige lünka õige täht (A või B).

Muld kohas _____ on õhurikkam. Kohas _____ oleva mulla pindmine horisont võib olla turvastunud.

Kevadel soojeneb muld aeglasemalt kohas _____. Erosiooniohtlikum on muld kohas _____. Põua tõttu

võib kannatada muld kohas _____. Kohas _____ võib muld olla liigniiske.

3 p 63

29. Millised järgmistest väidetest iseloomustavad füüsikalist murenemist ehk rabenemist? Kaks tõesest väidet tähistage X-ga.

- ☐ Ühtlaselt kõrge temperatuur ja niiskus kiirendavad protsessi.
- ☐ Ulatuslikud ööpäevased temperatuuri kõikumised kiirendavad protsessi.
- ☐ Protsessi käigus lahustub osa kivimi koostises olevaid aineid ja need kantakse lahustumise kohast eemale.
- ☐ Protsess on intensiivne vihmametsades.
- ☐ Kivim peenestub erineva suurusega osakesteks.

2 p 64

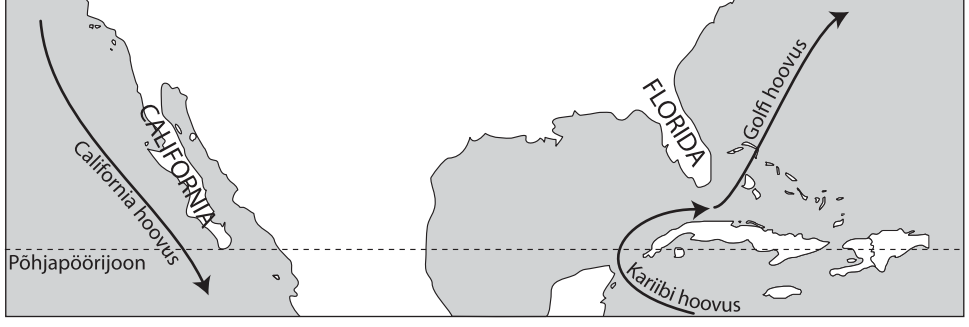
30. Selgitage kahe näite abil, kuidas inimtegevus võib kaasa aidata kõrbete laienemisele.

1) _____

2) _____

2 p 65

31. California ja Florida poolsaared on enam-vähem võrdsel kaugusel ekvaatorist ja mõlemad on ookeani suhtes avatud, sademetehulk erineb neil poolsaartel aga oluliselt. Kummal poolsaarel sajab vähem? Põhjendage.

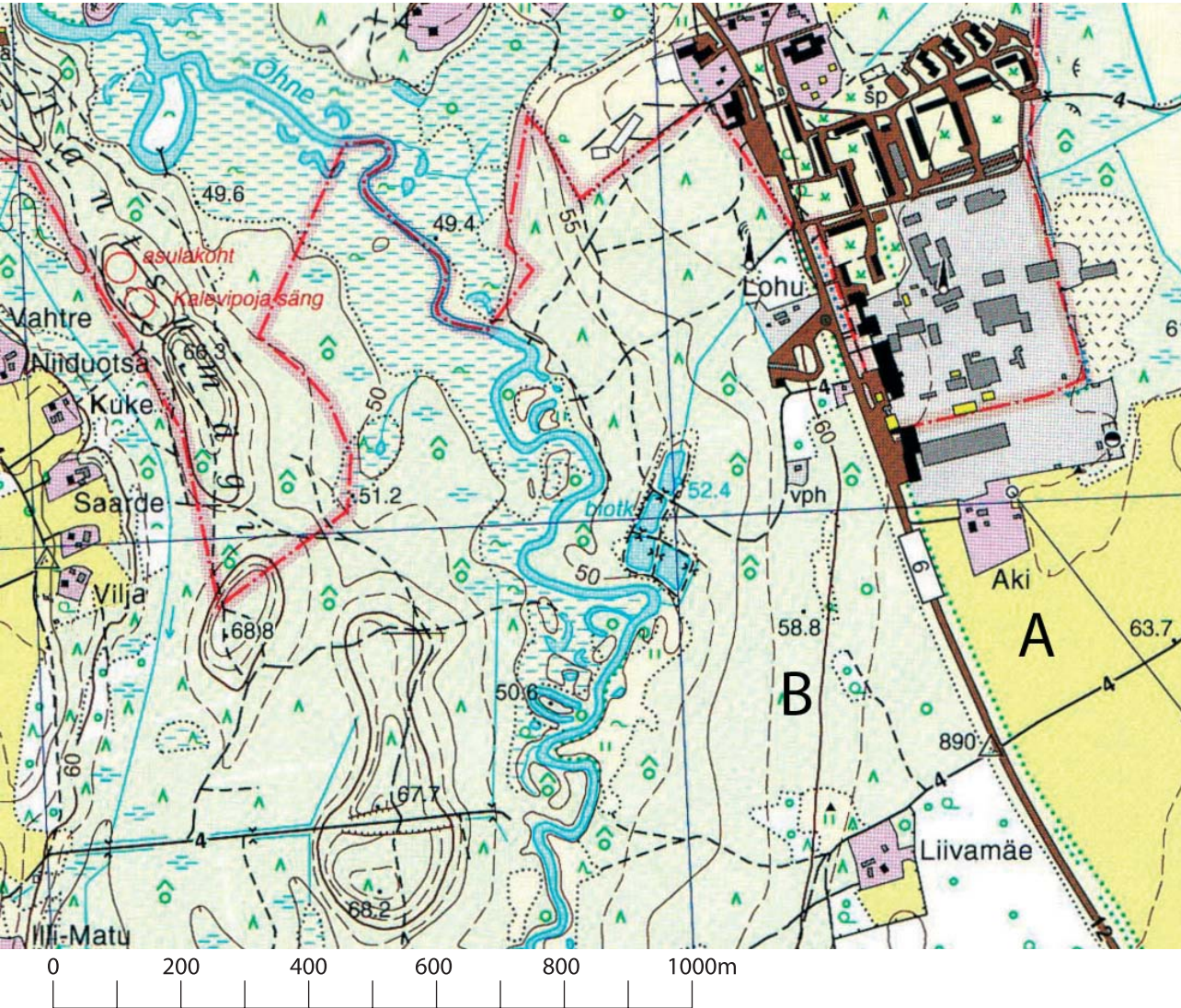
Vähem sajab _____ poolsaarel.

Põhjendus: _____

1 p 66

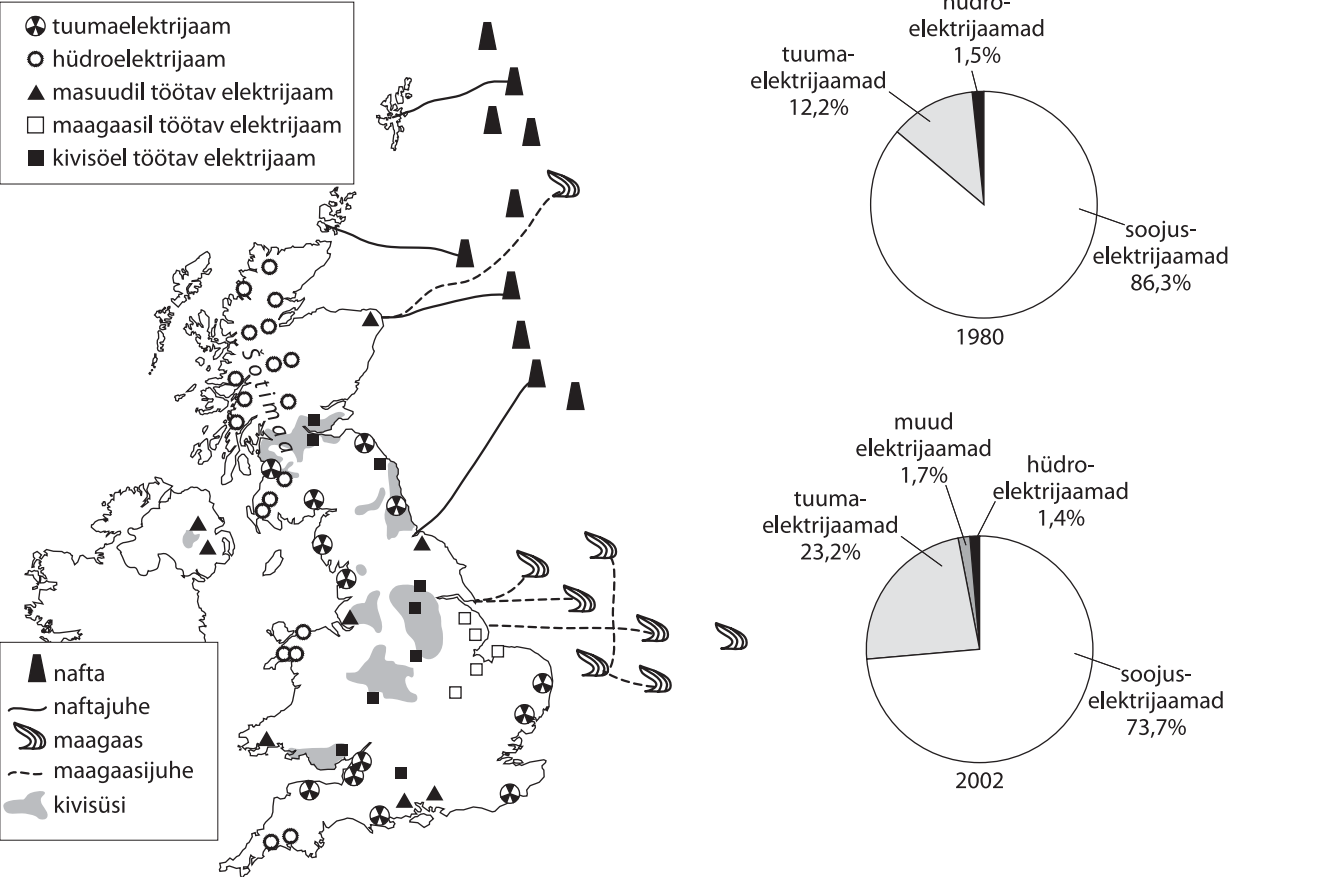
1 p 67

27.

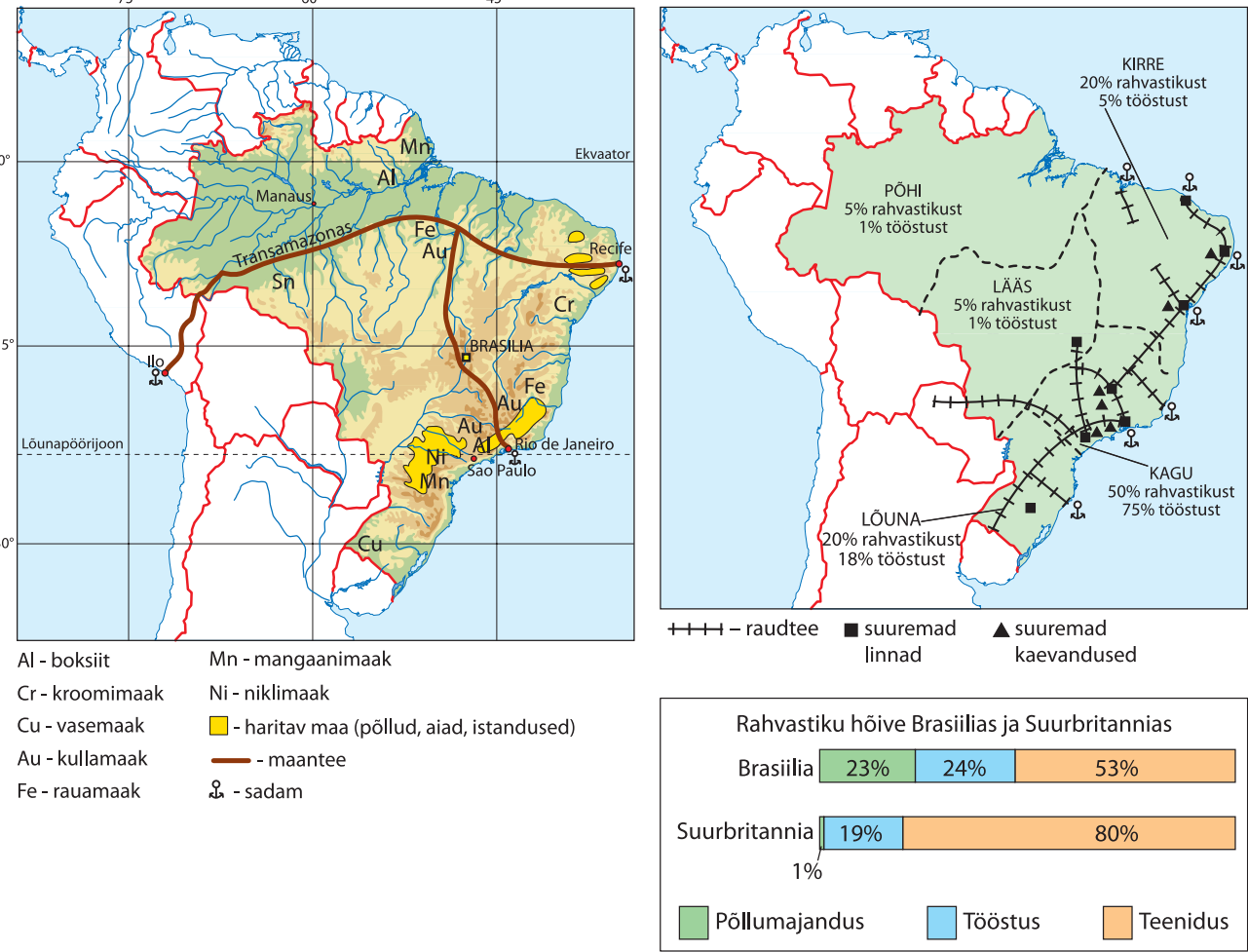
- A) Vaadake kaarti ja tähistage tõene väide **X**-ga.
- ☐ Ohne jõgi on kaardile jääval alal kiirevooluline. 1 p 57
- ☐ Ohne jõe voolukiirus kaardile jääval alal on aeglane. 1 p 58
- Põhjendage: _____ 1 p 59
- B) Miks on Ohne jõe kaldad soised? _____ 1 p 60
- C) Miks ei ole Aki talu põllud rajatud kaardil B-ga tähistatud kohta, vaid A-ga tähistatud kohta? _____ 1 p 61
- D) Kas Liivamäe talu juurest on näha Vilja talu? _____ 1 p 62
- Põhjendage: _____

9.

- Põhjendage kahte erinevust Suurbritannia elektritootmises 1980. ja 2002. aastal.
- 1) _____ 2 p 13
- 2) _____ 1 p 14
- Milliseid kütuseid kasutatakse Suurbritannia soojuselektrijaamades?
- 1) _____ 2) _____ 3) _____ 1 p 15
- Millised peamised tegurid mõjutavad soojus- ja tuumaelektrijaamade paiknemist Suurbritannias?
- Soojuselektrijaamad: _____ 2 p 16
- Tuumaelektrijaamad: _____ 1 p 17
10. Otsustage, kas järgnev väide on tõene või väär.
- Tõene/väär** Suurbritannias on otstarbekas rajada alumiiniumitöötlemisettevõtte Šotimaale. 1 p 18
- Vastavalt oma otsusele, esitage argument väite toetuseks või ümberlükkamiseks.
- _____ 1 p 19

11.

Vaadake kaarte ja tehke järeldus, miks on Kagu regioon majanduslikult kõige arenenum piirkond Brasiilias?

- _____
- _____
- _____

3 p 19

Miks on Põhja regioon majanduslikult maha jäänud?

- _____
- _____

2 p 20

Millised tegurid on mõjutanud sellise raudteevõrgu kujunemist Brasiilias?

- _____
- _____

2 p 21

Vaadake kaarti ja otsustage, millist majanduslikku kasu toob Transamazonase maantee valmimine Brasiiliale.

- _____

2 p 22

- _____

23. Kummal pildil kujutatud rannas on ülekaalus mere kulutav tegevus? Põhjendage.

Mere kulutav tegevus on ülekaalus pildil _____ kujutatud rannas.

1 p 50

Põhjendus: _____

1 p 51

24. Mereteadlased on maailmamere praeguse olukorra kokku võtnud tõdemusega:

„Liiga palju võetakse merest välja ja liiga palju pannakse sinna sisse.“

Mida on teadlased selle lausega öelda tahtnud?

2 p 52

25. Võrrelge mandrilist ja ookeanilist maakoort. Leidke loetelust sobivad näitajad ja kirjutage tabelisse.

kuni 6 miljardit aastat	kuni 2 km	basalt
kuni 4 miljardit aastat	kuni 10 km	setted
kuni 180 miljonit aastat	kuni 80 km	graniit
kuni 180 tuhat aastat	kuni 120 km	lubjakivi

	Mandriline maakoort	Ookeaniline maakoort
Maakoore vanus		
Maakoore paksus		
Levinum kivim		

3 p 53

26. Selgitage laamtektoonika teooriale toetudes järgmisi protsesse:

1) Atlandi ookean laieneb, sest _____

1 p 54

2) Andides on aktiivne vulkaaniline tegevus ja esineb tugevaid maavärinaid, sest _____

1 p 55

3) Vaiksesse ookeani on tekkinud Mariaani süvik, sest _____

1 p 56

20. Millise tooraine peamised veosuunad on märgitud kaardile? Õige vastus tähistage **X**-ga.

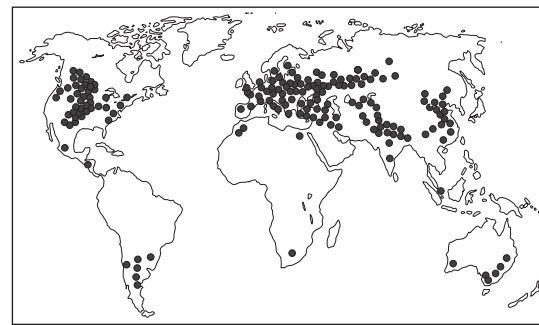

21. Tähistage kolm tõest väidet **X**-ga.

- ☐ Spetsialiseeritud suurtalud on levinud peamiselt Euroopas ja Põhja-Ameerikas.
- ☐ Istandus on taimekasvatuse majand, kus kasvatatakse teravilja.
- ☐ Ekstensiivsed teraviljatalud on levinud eelkõige parasvöötme merelise kliimaga aladel.
- ☐ Ekstensiivsetes teraviljataludes on suured tootmiskulud ja kõrge saagikus.
- ☐ Istandusi on palju lähisekvatoriaalses vöötmes.
- ☐ Rantšodes kasvatatakse peamiselt lihaseid või lambaid.

3 p 48

22. Kaartidel on kujutatud kohvi, nisu, riisi ja suhkruroo peamisi kasvatuspiirkondi. Kirjutage iga kaardi juures olevale joonele, millise nimetatud kultuurtaime olulisemad kasvatuspiirkonnad on sellele märgitud.

4 p 49

RIIGLIK EKSAMI- JA KVALIFIKATSIOONIKESKUS

RIIGIEKSAM GEOGRAAFIA 2006

12. Vaadake Brasiilia ja Suurbritannia rahvastiku hõive joonist lk. 6. Nimetage erineva hõive põhjused.

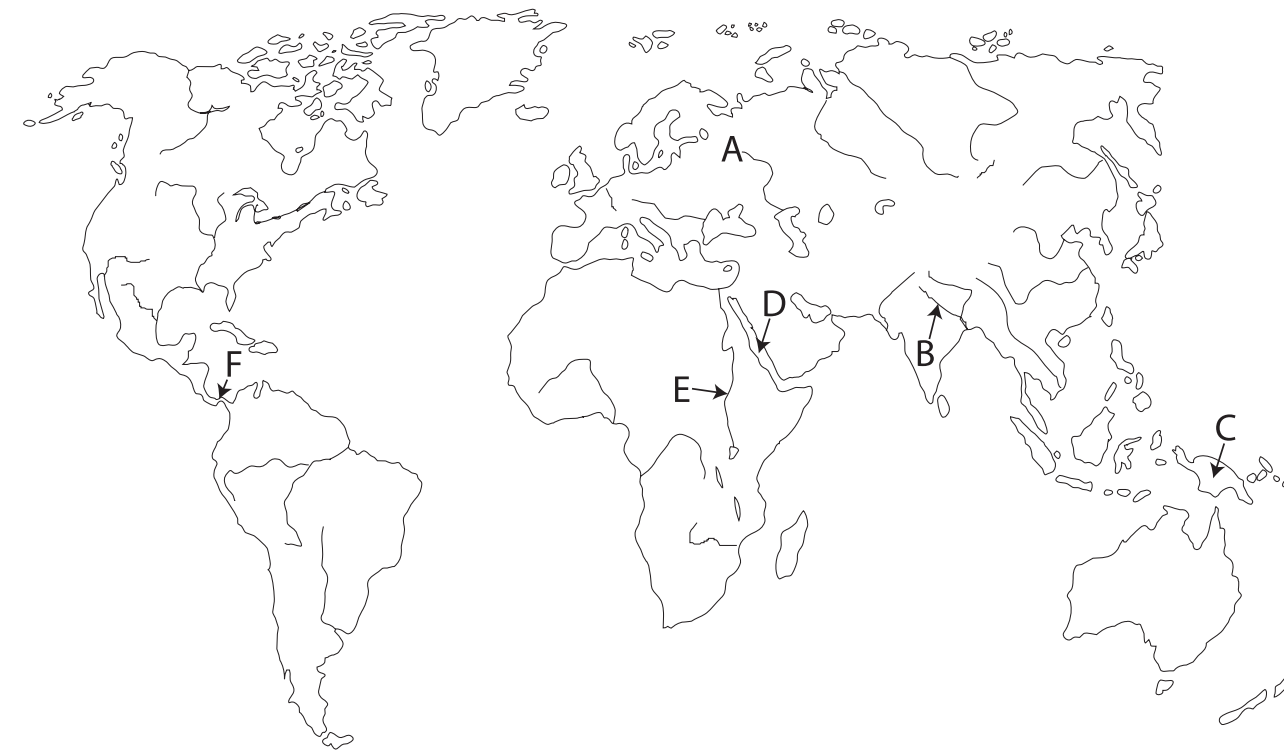
- 1) _____
 - 2) _____
- 2 p 23

13. Brasiilia linnad Sao Paulo ja Rio de Janeiro kuuluvad maailma suuremate miljonilinnade hulka. Suurlinnadega seostuvad mitmed nn suurlinnaprobleemid.

Millised probleemid on Sao Paulol ja Rio de Janeirol erinevad võrreldes Euroopa suurlinnadega?

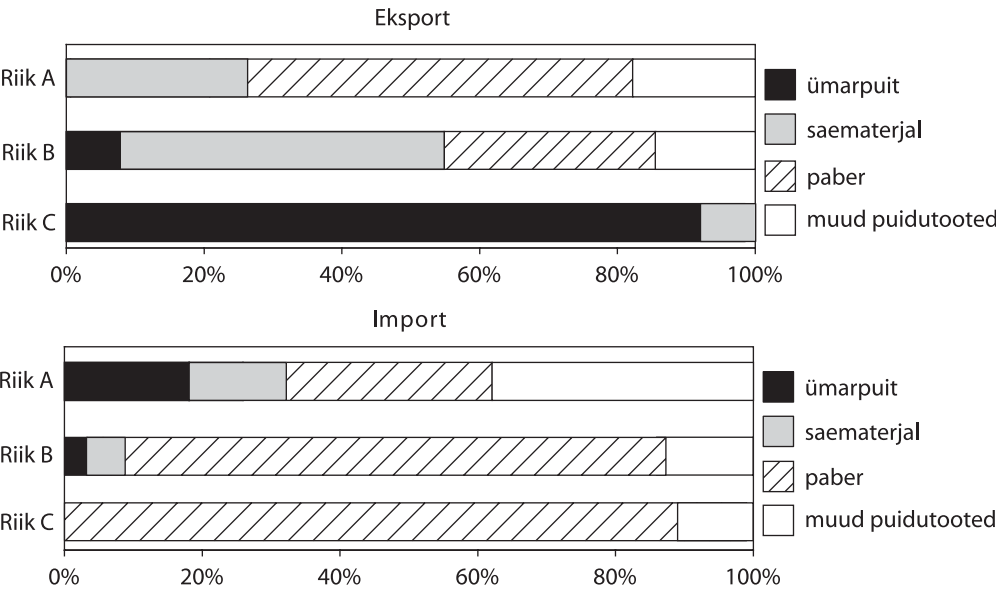
- 1) _____
 - 2) _____
- 2 p 24

14. Märkige kaardil tähtedega **A – F** tähistatud objektide nimed vastavale punktiirile.

A) _____ (lauskmaa) 0,5 p 25	D) _____ (meri) 0,5 p 28
B) _____ (jõgi) 0,5 p 26	E) _____ (jõgi) 0,5 p 29
C) _____ (saar) 0,5 p 27	F) _____ (kanal) 0,5 p 30

15. Diagrammidel on kujutatud kolme metsarikka riigi puidutoodete eksporti ja importi. Milline neist riikidest (A, B või C) on kõige arenenuma metsatööstusega ja milline kõige mahajäänuma metsatööstusega? Põhjendage.

Kõige arenenuma metsatööstusega on riik _____.

Põhjendus: _____

Kõige mahajäänuma metsatööstusega on riik _____.

Põhjendus: _____

1 p

31

1 p

32

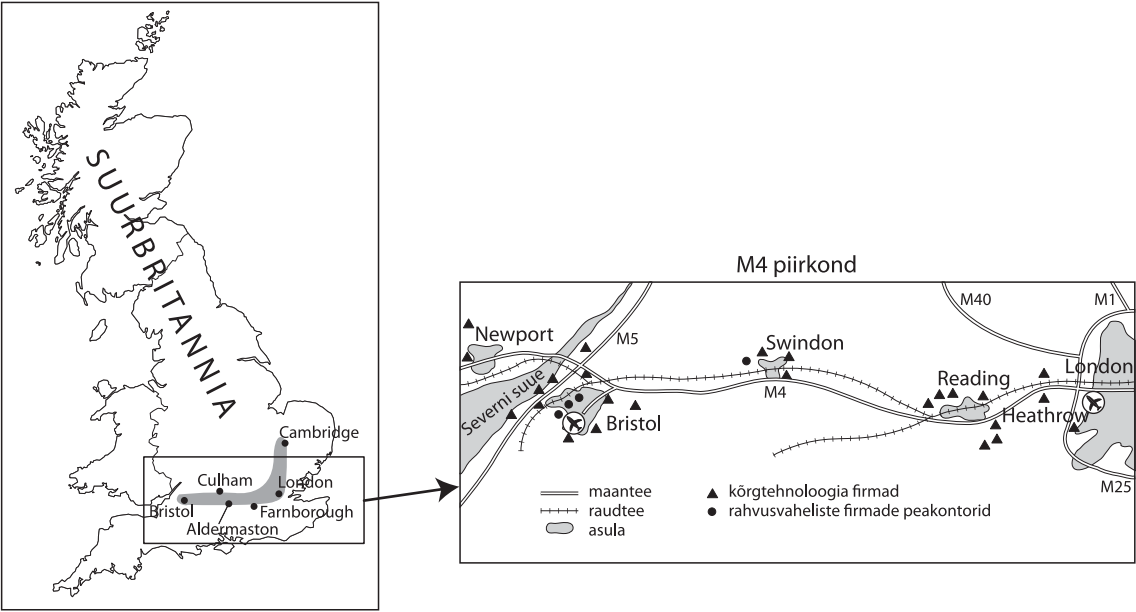
1 p

33

1 p

34

16. Esitage kolm põhjendust, mis veenaksid rahvusvahelist elektroonikafirmat paigutama oma uurimis- ja arendusosakonnad Suurbritannias M4 piirkonda.

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____

3 p

35

17. Miks tänapäeval kaevandatakse ja rikastatakse rauamaaki peamiselt arengumaades?

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____

3 p

36

18. Kaardil on tähistatud kuus tuntud turismipiirkonda. Valige vastamiseks neist kaks ja põhjendage, miks need on turistide jaoks atraktiivsed.

Number kaardil	Piirkond	Põhjused, miks turistid eelistavad külastada seda piirkonda.
		1.
		2.
		1.
		2.

1 p

37

1 p

38

1 p

39

1 p

40

19. Märkige eelmise ülesande kaardile järgmised riigid:

- A) Argentina 0,5 p

41
- C) Kanada 0,5 p

43
- E) Jaapan 0,5 p

45
- B) Mehhiko 0,5 p

42
- D) Hiina 0,5 p

44
- F) Uus-Meremaa 0,5 p

46